

ויהי רצון אשר, כמבואר בכ"מ, הרי ענינו של רשב"י הי' להביא מן הסתים דאורייתא אל הגליא דאורייתא, שהתוצאות מזה להביא מהסתים דישראל להגילוי דישראל, הנה יראה זה בפעולות אנ"ש בהפצת המעינות חוצה ובכה"ע.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

כמבואר בכ"מ .. ענינו של רשב"י .. הסתים .. הגליא כו': ראה תו"מ סה"מ אייר ע' רעז ואילך. וש"נ. וראה גם אג"ק חי"ח אגרת ו'תתסז. ובכ"מ. הסתים .. הגליא דאורייתא .. דישראל: ראה זח"ג עג, א. ובכה"ע: = ובכל הענינים.

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

שמואל בן לאה רבקה

וזוגתו גאלדא בת רבקה

שימלא השי"ת את כל משאלות לבבם לטובה

בגו"ר ובטוב הנראה והנגלה

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ אמור, י"ט אייר, ה'תשל"ד

חלק א – יוצא-לאור לש"פ אמור, י"ט אייר, ה'תשפ"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

הי' תהא שנת פלאות אראנו

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

התורה, גופא דאורייתא ונשמתא דאורייתא, שזהו מביא לאדם העוסק בזה ומשתדל בזה ג"כ ברכות השי"ת בשני הענינים בגוף ובנפש בגשמיות וברוחניות, ובודאי שעי"ז יתוסף ג"כ בברכת הזן ומפרנס לכל בטובו בחן ובחסד וברחמים גם בפרנסתו כפשוטה של העוסק ומשתדל בזה, ויהי רצון שיצליחו השי"ת לבשר טוב בכל הענינים אודותם כותב במכתבו, ומאשר מוסיף ומעלה בעבודתו בקדש בלימוד עם מושפעיו ככל הדרוש ויצליח להעמיד תלמידים חסידים יראי שמים ולומדים.

בברכה לקבלת התורה בזמן מתן תורתנו הבע"ל בשמחה ובפנימיות.

נ.ב. בטח אף שאינו מזכיר אודות זה, משתדל בהפצת היהדות בכל סביבתו ובקהלתו בכלל.

ב

ב"ה, כ"י אייר תשי"ט
ברוקלין

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה' יעקב יוסף שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום הבהיר לגי בעומר והקודמו, מבשר טוב מהתפתחות הענינים בבית ליובאוויטש אשר במחנה הטי' ועיניי אניש בשם, בכלל. ויהי רצון אשר כאו"א – יוסיפו בכל הנ"ל כהנה וכהנה מתאים לכל יכולתם ואפשריותם, ובפרט ע"פ המבואר בדא"ח בענין דל"ג בעומר, בלשון הרגיל "פתח", דר"ש פתח, אשר פתח הצנור, ואז העבודה בנקל יותר להחולכים אחריו ובעקבותיו, ועד"ז בעיני רבותינו נשיאנו,

גופא דאורייתא ונשמתא דאורייתא: זח"ג קנב, א.

ב

מצילום האגרת.

מוה' יעקב יוסף: גורקאָו, לונדון. אגרות נוספות אליו – אג"ק ח"ג אגרת תרנו. חכ"ב אגרת ח'תט, ובהנסמן בהערות שם. בבית ליובאוויטש: ראה (ע"ד ייסודו והתפתחותו) אג"ק ח"ח אגרת ו'תשעה, ובהנסמן בהערות שם. חכ"א אגרת ח'קצ. ובכ"מ. המבואר בדא"ח .. בלשון הרגיל "פתח" .. פתח הצנור כו': ראה סה"מ תרע"ח ע' רפג – הובא ונסמן באג"ק ח"ג אגרת תרג. ובכ"מ.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ אמור, י"ט אייר הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק מהתועדות ש"פ אמור, י"ט אייר ה'תשל"ד, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

י"ג אייר, ה'תשפ"א (ה' תהא שנת פלאות אראנו),
שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2021 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5781 • 2021

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הוספה

א

בי"ה, כי אייר תשי"ז
ברוקלין

הווי"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים
מוה' יונתן שיי הלוי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מפסח שני:

יעוין לקוטי תורה במדבר (גי ע"א) על הכתוב בשנה השנית, שמזה מובן
גי"כ מעלה הנפלאה של פסח שני.

בעת רצון אזכיר את כל אלה שכותב אודותם על הציון הקי' של כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"יע להמצטרך להם מתאים לתוכן כתבו, ובדאי
ימצא אותיות המתאימות להסביר לכאו"א מהם, שיוסיף בעניני תורה ומצות
כפי מעמדו ומצבו, וכל המרבה בהוספה זו הרי זה משובח ומבורך בתוספת
ברכה והצלחה מהשי"ת נותן התורה והמצוה הוא המשגיח בהשגחה פרטית על
כאו"א.

... בהנוגע להסתדרותו הוא, מובן וגם פשוט, שכיוון בהחלטתו להמשיך
בעבודתו בקדש במוסד הקי' אשר שם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל נקרא
עליו ומתנהל ברוחו, שהרי מתאחדים במוסדות אלו חיצוניות התורה ופנימיות

א

מוה' יונתן שיי הלוי: לוי, צפרו. אודותיו ראה גם תולדות חב"ד במרוקו פ"ז (ע' 66). ובכ"מ.
לקוטי תורה במדבר (גי ע"א) על הכתוב בשנה השנית: ר"פ במדבר. — ושם (בלקו"ת): "אך
עוד אחת היא, כי הנה א"א לבוא לבחי' ומדרגות אלו, שהם בחי' מדבר סיני ואוהל מועד כו'
.. עד שיפריד מנפשו קודם חלאת טומאת הרע גמור .. להיות סור מרע גמור כפ"מ והוא
ענין יציאת מצרים. וזה באחד לחדש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים כו', כי בחי'
חדש ובחי' שנה הכל א', וצ"ל בבחי' שנית מיציאת מצרים, דהיינו אחר שיהיה סור מרע גמור
בתכלית ואזי יכול לבוא לדי בחי' ומדרגת מדבר סיני ואוהל מועד כו' .. ועיין בזו"ג פ'
במדבר קי"ז ב': באחד לחדש השני בשנה השנית, כולא חד, והאי אקרי חדש זיו* — רמז
לההוא ירחא ושאת דנהיר לסיהרא, והיינו, שהבחי' ראשונה דיצ"מ בחדש הראשון זהו בחי' סור
מרע, והוא בחי' ומדרגת אתפכא סט"א, וזהו יסוד היסודות, ואח"כ החדש השני נק' חדש זיו
דנהיר לבחי' ראשונה, היינו לבוא לבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא, שזהו ענין מדבר סיני כו".
במוסד הקי' אשר שם כ"ק מו"ח אדמו"ר .. נקרא עליו: אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש.

(* מלכיס"א ו, א.

בס"ד. שיחת ש"פ אמור, י"ט אייר, ה'תשל"ד.

בלתי מוגה

א. נוסף על כללות השייכות של יום השי"ק זה לל"ג בעומר להיותו
השבת שלאחרי ל"ג בעומר, שבו נעשית העלי' והשלימות של כל עניני
השבוע (כולל ובמיוחד ל"ג בעומר), באופן ד"ויכולו"י, מלשון כליון
ותענוג², וקראת לשבת עונג³, שזהו התענוג מהעבודה והעמל שבמשך
השבוע — יש שייכות מיוחדת בקביעות שנה זו (באופן נעלה יותר
מבשאר השנים), של"ג בעומר חל בערב שבת, כך, שיום השבת הוא המשך
לל"ג בעומר, כמודגש בכך ש"מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת"⁴.

[ואע"פ שהטירחא וההכנה לשבת יכולה להתחיל כבר מיום ראשון
בשבוע, שבו ישנו כבר הציווי "זכור את יום השבת לקדשו"⁵ [וכמ"ש הרמב"ן
שלכן "ישראל מונים כל הימים לשם שבת, אחד בשבת, שני בשבת, כי זו
מן המצוה שנצטוינו בו לזכרו תמיד בכל יום"] — הרי רואים בפועל (ונפק"מ
לדינא⁶) שעיקר ורוב (רובו ככולו) ההכנה לשבת (מאכלי השבת וכו') נעשית
בערב שבת כפשוטו; ומזה מובן, שאינו דומה העלי' שיום ראשון מתעלה
בשבת לעלי' של ערב שבת ממש, שיש לו שייכות מיוחדת לשבת].

ומובן שהענין המיוחד שבל"ג בעומר בקביעות שנה זו יש בו
הוראה בעבודת ה' — שהרי קביעות השנה היא (כמו כל הענינים)
בהשגחה פרטית, ולא בדרך מקרה ח"ו,

— וכידוע פס"ד הרמב"ם בהלכות תעניות שאין לומר "דבר זה
ממנהג העולם .. נקרה נקרית וכו'", ומבאר העונש על זה כו', "הוא שכתוב
בתורה⁸ והלכתם עמי בקרי והלכתי עמכם וגו'" (ואע"פ שהרמב"ם מדבר
על סוג מיוחד של מאורעות כו', הרי מובן בפשטות שכן הוא בנוגע לכל
הענינים, שאינם בדרך מקרה ח"ו, אלא בהשגחה פרטית) —

ובפרט כפי שהענין דהשגחה פרטית מודגש ונתפרש ונתבאר
בתורת הבעש"ט⁹ בנוגע לכל עניני העולם, בכל פרטי המינים דדצח"מ,

6) ראה ב"ק לב, סע"א. רמב"ן הל' חובל	1) בראשית ב, א.
7) ומזיק פ"ו ה"ט. ושוש"ע חו"מ סע"ח ס"ח.	2) ראה אוה"ת עה"פ (כרך א — מב, ב
8) פ"א ה"ג.	3) ואילך. כרך ג — תקח, א ואילך).
9) בחוקותיו כו, כו"כח.	4) ישע"י נח, יג.
10) ראה כש"ט בהוספות סקע"ט ואילך.	5) ע"ז ג, סע"א.
11) וש"נ.	6) יתרו כ, ח.

וכמו עלה שמתגלגל ברחוב מצד לצד כו', כך שההשגחה העליונה היא בפרטי פרטיות כל הענינים.

ואם הדברים אמורים אפילו בעניני העולם — עאכו"כ שישנה השגחה פרטית בענינים הקשורים לתורה.

ועד"ז בעניננו, בנוגע לקביעות השנה — שזהו ענין הקשור עם קביעות המועדים ע"פ התורה, וכפי שפירש רש"י בפרשתנו על הפסוק¹⁰ "דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם מועדי ה' אשר תקראו אותם וגו'", "עשה מועדות שיהיו ישראל מלומדין בהם שמעברים את השנה וכו'" (וכיון שענין זה הובא בפירושו רש"י, הרי זה צריך להיות מובן גם לבן חמש למקרא).

וכיון שקביעות השנה הו"ע ע"פ תורה, הרי בודאי יש בזה הוראה, ולא רק בנוגע לשנה זו, כי אם הוראה נצחית, גם בנוגע לכל שאר השנים, אלא שבהם יש גם הוראות נוספות, בהתאם לקביעות שלהם.

ב. ויש לבאר תחילה כללות השייכות של ל"ג בעומר — יום ההילולא של רשב"י — ליום השבת:

ענינו של רשב"י הו"ע השבת — כפי שמצינו בזהר שת"ח איקרי שבת¹¹, ובמיוחד רשב"י, ש"רבי יהודה קארי לי' שבת¹².

וענין זה מרומז גם בנגלה דתורה¹³:

מסופר בגמרא במסכת שבת¹⁴: "רב הונא איקלע לבי רבה בר רב נחמן, קריבו לי' כו' — שהביאו לכבודו מאכלים בלתי רגילים, מעדני מלכים. "אמר להו, מי הוה ידעיתון דאתינא, אמרו לי', מי עדיפת לן מינה", "כלום אתה חשוב לנו מן השבת? לכבוד שבת הכננום, ולא היינו יודעים שתבוא".

ולכאורה אינו מובן: כיון שמאכלים אלו הכינו לשבת, איך היו יכולים להשתמש בהם בימות החול לצרכים אחרים? ועכ"ל, שזהו לפי שתלמיד חכם ענינו שבת.

אלא שבנגלה הרי זה רק בדרך רמז; ואילו הענין שת"ח איקרי שבת, היינו, שנקרא בגלוי "שבת", ועד שאפילו אינו יהודי שעובר שומע שקוראים לרשב"י שבת — הרי זה דוקא בפנימיות התורה.

וביאור השייכות של רשב"י (ות"ח בכלל) לשבת:

רשב"י — היתה תורתו אומנתו, ועד שהדוגמא לענין של תורתו אומנתו הוא מרשב"י¹⁵. והיינו, שאע"פ שנאמר¹⁶ "ששת ימים תעבוד", "זו

לגבי העולם), אלא ענין טבעי — מצד הענין ד"תורתו אומנתו" (כיון שהתורה היא בעה"ב על העולם, כידוע בענין "לא-ל גומר עלי"⁸⁷).

ועד"ז בנוגע לעבודת התפלה — שנוסף לכך שהיא כמו "חוט השדרה" שבה תלוי כללות קיום התומ"צ⁸⁸ (כמוזכר לעיל⁸⁹), הרי גם ענין הפרנסה שייך לתפלה, שענינה בקשת צרכיו⁹⁰ — שענין זה ה' בפועל אצל רשב"י במשך כל ימיו באופן ש"בחד קטירא אתקטירנא כו"⁹¹; וגם ענין זה שייך לכאו"א מישראל, כמובן ממ"ש הרמב"ם⁹² ש"לא שבט בלבד, אלא כל איש ואיש .. אשר נדבה רוחו .. לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו .. הרי זה נתקדש קודש קדשים, ויהי' ה' חלקו ונחלתו לעולם כו".

יא. וכאשר מחליטים לאחוז ("אָנְהָאֵלְטֵן זיך") בשולי גלימתו ("אין דער פּאָלע") של רשב"י... אזי יש נתינת כח מיוחדת מרשב"י להצליח בכל האמור לעיל.

ובפשטות — שבשעה שצריך הצלחה בלימוד נגלה דתורה, אזי יש לו הצלחה בנגלה דתורה, וכשצריך הצלחה בפנימיות התורה, יש לו הצלחה בפנימיות התורה, ועד"ז בנוגע לקיום המצוות בהידור, ועד לפרנסה בהרחבה, וללא דאגות כו'.

ועי"ז שכל אחד פועל זאת בעצמו וגם על חבריו כו', הנה בצירוף כולם יחד פועלים להציף ("פּאַרפּלייצן") את העולם כולו בלימוד התורה, ועי"ז פוטרם את כל העולם מן הדין ומכריעים אותו לכף זכות, ועד שמבטלים ומאירים את החושך הכללי של הגלות, עי"ז שכל אחד מבטל ומאיר את החושך הפרטי שלו, וכפי ש"הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה .. ומיד הן נגאלין"⁹³, "בנערינו ובזקננו גו' בבנינו ובבנותינו"⁹⁴, ו"כספם וזהבם אתם"⁹⁵, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

יב. מאמר (כעין שיחה) ד"ה פתח רבי שמעון (הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א).

* * *

(87) תהלים נז, ג. וראה ירושלמי כתובות פ"א ה"ב. וש"נ. (91) זח"ג רפח, א. וראה ד"ה פתח ר"ש שנאמר בהתוועדות (לעיל ע' ... ואילך).

(88) ראה לקו"ת בלק ע, ד ואילך. (92) הל' שמיטה ויובל בסופן.

(89) ש"פ שמיני לפני המאמר. (93) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

(90) רמב"ם ריש הל' תפלה. (94) בא יו"ד, ט.

(95) ישע"י ס, ט.

(10) כג, ב. (14) קיט, א ובפרש"י.

(11) זח"ג כט, א. (15) שם יא, א.

(12) שם קמד, ב. (16) יתרו שם, ט.

(13) ראה גם תומ"ח ע' 246 וש"נ.

קבע", והיינו, עי"ז שעכ"פ בעת ההיא שלומד יהי לימודו באופן ד"תורתו אומנתו", שאז נעשה הלימוד דבר קבוע שאינו בטל גם לאחרי זמן הלימוד, במשך כל היום כולו.

וענין זה שייך לכל אחד ואחת מישראל, גם לנשים, כידוע מ"ש כ"ק אדמור"ר (מהורש"ב) נ"ע⁸⁰ שגם על הולדת בת צ"ל לתורה (ולחופה ומע"ט), ע"פ מה שאמרו רז"ל⁸¹ "נשי במאי זכיין באיקרוי כו' ובאתנוי כו' ונטרין כו'", והיינו שגם נשים שייכים לענין התורה.

י. ובכל זה ניתוסף עוד יותר — שאין זה רק באופן של הוראה בלבד, כמו "בחוקותי תלכו", "שתהיו עמלים בתורה" [היינו, שהתורה אומרת שכך צריך להתנהג, ומוסיפה ומדגישה שצריך להתייגע בזה כו', ו"יגעת ולא מצאת אל תאמין"⁸²], אלא זהו באופן של סיפור שאירע בפועל, — והרי ידוע הכלל ש"אין למדין הלכה לא מפי לימוד וכו' עד שיאמרו לו הלכה למעשה"⁸³, "מעשה רב"⁸⁴ —

הן בנוגע לכללות הענין דלימוד התורה באופן ד"תורתו אומנתו", ובהפלת מעלת "פלפול הקושיות ותירוצים" . . אכל קושיא כ"ד פירוקי" בנגלה דתורה, והן בנוגע לפנימיות התורה, ועד להמסופר בזהר⁸⁵ שבזמן רשב"י "אפילו ינוקי . . זכו לחכמתא עילאה", שהיו לומדים רזי וסתרי תורה, ועד"ז בנוגע להמשכת הברכה בעניני העולם, שאין זו רק הבטחה בתורה⁸⁶ ש"אם בחוקותי תלכו" אזי "ונתתי גשמיכם בעתם", אלא סיפור בפועל, שע"י אמירת תורה פעל רשב"י ירידת גשמים; והרי ענין הגשמים כולל את כל הברכות, כמובן מפי הרמב"ן עה"פ, שזהו גם היסוד לפירוש הבעש"ט⁸⁶ ש"גשמיכם" הוא מלשון גשמיות,

וכן בנוגע לשלילת דאגת הפרנסה, ע"י הסיפור בפועל שרשב"י אמר⁸⁹ "בקעה בקעה מלאי דינרי זהב, התחילה מושכת דינרי זהב" — דלכאורה אינו מובן: הרי בודאי הי' רשב"י נאמן אצל תלמידיו, וא"כ, הי' יכול לומר להם שאם הם רוצים, יש ביכלתו ליתן להם כו', ומדוע הוצרך לעשות זאת בפועל ממש? — שע"י פעל שבירת ההעלם וההסתר שבעולם, שגם במקום שהוא בבחי' "בקעה" לא יהי' נתינת מקום לדאגת הפרנסה; ועד כדי כך, שלגבי רשב"י לא הי' זה בדרך של נס (כמו שהוא

(80) אג"ק שלו ח"א ע' רי (נעתק ב"היום יום" כה מנ"א).
 (81) ברכות יז, א. וראה גם
 (82) מגילה ו, ריש ע"ב.
 (83) ב"ב קל, ב ובפי' הרשב"ם.
 (84) שבת כא, א. וש"נ.
 (85) ח"א צב, סע"ב.
 (86) ראה כש"ט סוסרי"ז. וראה גם תו"מ חע"ג ע' 248. וש"נ.

מצות עשה¹⁷, וכתוב¹⁸ "וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה", מ"מ, אצלו הכל הו"ע התורה, היינו, שגם ה"תעשה" גופא הוא בתורה — תורתו אומנתו. וזהו גם ענינו של שבת — שהרי ביום השבת צ"ל "כל מלאכתך עשוי"¹⁹, כך, שאין לו דאגת הפרנסה כו', וכיון שכן, צריכה להיות כל אומנתו בתורה.

אלא שענין השבת כפי שהוא אצל כללות בני"י הי' אצל רשב"י גם בימי החול, ואילו יום השבת הי' אצלו בדרגא נעלית מענין השבת כפי שהוא אצל כללות בני"י — שהרי בשבת גופא יש כמה דרגות, ע"ד החילוק בין "שבת" ל"שבת שבתון"²⁰.

וענין זה מודגש במיוחד בקביעות שנה זו, של"ג בעומר — יום ההילולא של רשב"י שענינו שבת — חל בערב שבת (ששייך במיוחד לשבת, כנ"ל ס"א); וביום השבת שלאח"ז מתעלה ל"ג בעומר שבערב שבת לדרגא נעלית יותר (ע"ד מעלת השבת של רשב"י לגבי השבת של כללות בני"י).

ג. וענין זה מהוה הוראה לכל אחד מישראל:

ובהקדים — שענינו של רשב"י שייך לכל אחד מישראל, כמובן מזה של"ג בעומר נעשה יום שמחה לכל בני"י, כמ"ש במשנת חסידים²¹ ש"מצוה לשמוח שמחת רשב"י", ואין בו אמירת תחנון וכו'²².

ואע"פ שגדלה ביותר מעלת רשב"י, ובלשון התניא²³: "מי הוא זה ואיזהו אשר ערב לכו לגשת כו'" להידמות אליו, וכדברי הגמרא¹⁵ "לא שנו אלא כגון רשב"י וחבריו . . אבל כגון אנו וכו'", מ"מ, בהכרח לומר שעכ"פ אפס קצהו אפשרי ושייך גם לכל אחד מישראל, כיון שרשב"י הוא נשמה כללית.

וכמרומו גם בנגלה דתורה — כדאיתא בגמרא²⁴ שרשב"י אמר "יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה, ואילמלי אליעזר בני עמי, מיום שנברא העולם ועד עכשיו, ואילמלי יותם בן עוזיהו עמנו, מיום שנברא העולם עד סופו" [שבזה נכללים כל הדורות — כולל גם זמנו של אברהם, ש"אחד הי' אברהם"²⁵, עד הזמן דמלאכ משיחא, שאז

(17) מכילתא — הובאה בדרשות ר' יהושע אבן שועב פ' וישב, ובס' מנחה כלולה. וראה לקו"ש ח"י ע' 245 הערה 20. וש"נ.
 (18) פ' ראה טו, יח.
 (19) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סש"ו סכ"א.
 (20) ראה גם לקו"ש ח"א ע' 189 ואילך.
 (21) תו"מ ח"ה ע' 71 ואילך. ועוד.
 (22) מס' אייר וסיון פ"א מ"ו.
 (23) פמ"ד.
 (24) סוכה מה, ב.
 (25) יחזקאל לג, כד.

יקויים היעוד²⁶ "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ", ותתבטל מדת הדין כו', וכיון שבתורה לא מקשרים שני דברים אם אין להם קשר בעצם, עכצ"ל, שיש לרשב"י קשר עם כל העולם (שהרי לולי זאת לא הי' יכול לפטור את העולם כו'), והיינו לפי שרשב"י הוא בכחי "צדיק יסוד עולם"²⁷.

והענין בזה:

מצינו שרשב"י אמר "ראיתי בני עלי" (כמבואר בתניא²⁸ גודל מעלתם) והן מועטין, אם אלף הן אני ובני מהן, אם מאה הם וכו', אם שנים הן אני ובני הן²⁴, ועד למ"ש בזהר²⁹ "אית חד ואנא הוא, דכתיב וצדיק יסוד עולם" (כפי שהובא גם במכתב³⁰).

ואין הכוונה שיש ספק במספר הצדיקים שבעולם, אלא שיש ריבוי חילוקי מדרגות בצדיקים³¹, ובהתאם לכך יש חילוקים במספרם — אלף, מאה (שלושים ושש או שלושים, עשר³²), שנים ועד לדרגא הכי נעלית שישנו רק אחד; וכאשר המספר היותר גדול של צדיקים אינו מספיק לקיום העולם, אזי יש דרגא נעלית יותר וכו', ועד ש"אי לית זכאין בעלמא — הא אית חד ואנא הוא, דכתיב וצדיק יסוד עולם".

ונמצא, שגם צדיק שהוא בדרגא הכי נעלית ש"אית חד", הנה לא זו בלבד שיש לו שייכות לעולם, אלא יתירה מזה, שנקרא "יסוד עולם", והרי "שמו אשר יקראו לו בלה"ק³³ מורה על תוכן הדבר, שהוא כמו "יסוד" כפשוטו שאינו דבר בפני עצמו מהבנין, אלא כל קיומו של הבנין תלוי ביסוד שעליו עומד כל הבנין, וכך גם הצדיק אינו דבר בפני עצמו מהעולם, אלא הוא "יסוד עולם" — גם כאשר העולם הוא במעמד ומצב שצריך לפטרו מן הדין.

וכיון שרשב"י הוא "צדיק יסוד עולם", הרי בודאי שאפשר ללמוד הוראה בנוגע לעבודת כל אחד מישראל — אם הוא רק בוחר בדרך זו, כמ"ש³⁴ "ובחרת בחיים".

ד. וענין זה מובן גם מזה שכל העילויים הנ"ל בנוגע לרשב"י נאמרו בתורה, וכיון ענין התורה הוא מלשון הוראה³⁵, הרי מובן, שכאשר

(26) זכרי' יג, ב. (27) משלי י"ד, כה. וראה יומא לח, ב. זהר שבהערה הבאה. ז"ח ר"פ וירא. (28) ספ"י. (29) ח"א רנה, סע"א ואילך. וראה ב"ר פל"ה, ב. (30) דערב ל"ג בעומר ועש"ק שנה זו (בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב. (31) ראה גם תו"מ חל"ז ע' 170. וש"נ. (32) ראה סוכה שם. חולין צב, סע"א. זהר שם. (33) תניא שעהיחודה"א ספ"א. (34) נצבים ל, יט. (35) ראה רד"ק לתהלים יט, ת. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב. (אג"ק חכ"ט ע' קנט) — בהערה.

ידוע הסיפור⁷² אודות תלמיד האריז"ל ר' אברהם הלוי, שהי' נוהג לומר "נחם" בכל יום, וכשבא פעם עם האריז"ל למירוץ בל"ג בעומר ואמר "נחם", הקפיד רשב"י על כך, ואמר לאריז"ל: "אמור לאיש הזה למה הוא אומר נחם ביום שמחתי".

ולכאורה אינו מובן: הרי נמצאים בכל זאת לאחר החורבן ובזמן הגלות (ש"מפני חטאינו גלינו מארצנו וכו'"), ועד שבגלל שלא היתה יד ישראל תקיפה כו', הוצרך גם רשב"י עצמו להתחבא ולהצטער במערה⁵² (אף שעי"ז זכה לענינים נעלים, כנ"ל ס"ז), וא"כ, מדוע שלא יאמרו "נחם" בל"ג בעומר? — אך הענין הוא, שהעילוי שנעשה ביום שמחתו של רשב"י הוא באופן שלמעלה מהזמן כו'⁷³, שלכן, גם כשנמצאים בחושך הגלות, אין מקום לומר "נחם".

ועד שזוכים לגאולה האמיתית והשלימה, ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

ט. מכל האמור לעיל צ"ל הוראה בנוגע למעשה בפועל, ש"המעשה הוא העיקר"⁷⁴:

כיון שענינו של רשב"י "תורתו אומנתו", הרי מובן, שההוראה מזה בעבודת כל אחד מישראל היא בנוגע ללימוד התורה, שאין לנו שיור רק התורה הזאת⁷⁵ — שצ"ל אצלו החלטה גמורה לקבוע עתים בתורה בכל יום (ומי שכבר יש לו קביעות עתים זו — יוסיף עלי), ולא רק קביעות בזמן, אלא כפי שאומר רבינו הזקן⁷⁶ שצ"ל גם קביעות בנפש, שאז הרי זה נעשה דבר קבוע, וקבוע לא בטיל⁷⁷.

ובלשון הידוע: "עשה תורתך קבע ומלאכתך עראי"⁷⁸ — דלכאורה אינו מובן: איך יכולה להיות "מלאכתך עראי", בה בשעה שצ"ל "נשאת⁷⁹ ונתת באמונה"? אך הענין הוא — שכאשר ההתעסקות במשא ומתן באמונה היא (לא מצד חשיבותה של המלאכה כשלעצמה, אלא) מצד ציווי התורה, הרי זה באופן ד"מלאכתך עראי", שאינו בסתירה ל"תורתך

(72) ראה שער הכוונות ענין ספה"ע פ"ז. (76) ראה לקו"ד ח"א ז, א. וראה גם חע"ג ס"ע 135. וש"נ. (77) ראה כתובות טו, א. (78) רמב"ם הל' ת"ת פ"ג ה"ז. טרשו"ע (ואדה"ז) או"ח רסקנ"ו. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ג ה"ב. (79) שבת לא, א. וראה יומא פו, א. (73) חסר קצת (המו"ל). (74) אבות פ"א מ"ז. (75) ע"פ נוסח הפיוט "זכור ברית" בתפלת העמידה דנעילה. וראה מכתב ערב ל"ג בעומר ועש"ק שנה זו (אג"ק חכ"ט ע' 170).

[ומזה מובן גם גודל מעלת קיום המצוות ע"י רשב"י — שהרי מבואר בתניא⁶⁰ ש"גדלה מאד מעלת העסק בתורה יותר מכל המצוות ואפילו מתפלה כו', והא דמי שאין תורתו אומנתו צריך להפסיק (לתפלה)⁶¹, היינו מאחר דמפסיק ומבטל בלא"ה"; וכיון שרשב"י הפסיק מלימודו בתורה כדי לעשות סוכה ולעשות לולב (כדאיתא בירושלמי⁶²), הרי מובן שהי' בזה עילוי אפילו לגבי לימוד התורה באופן דתורתו אומנתו].

ה. וכמו"כ מודגשת מעלת רשב"י בנוגע לפעולת לימוד התורה שעיי"ז נמשכת הברכה בכל המצטרך בעניני העולם:

ובהקדמה — שכיון שבריאת העולם היא בשביל ישראל ובשביל התורה⁶³, הרי מובן, שכל עניני העולם שאליהם זקוק כל אחד מישראל, מהענינים היותר נעלים ועד לענינים היותר תחתונים, ועד"ז בנוגע לכללות בני"י, מ"ראשיכם שבטיכם" עד "חוטב עצין" ו"שואב מימין"⁶⁴ — נמשכים ע"י התורה.

ומקרא מלא דיבר הכתוב⁶⁵: "אם בחוקתי תלכו", "שתהיו עמלים בתורה", אזי "ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה יתן פריו וגו'".

ובענין זה מצינו עילוי מיוחד אצל רשב"י שתורתו אומנתו — כדאיתא בזהר⁶⁶ שכאשר הי' עלמא צריך למטרא, אמר רשב"י תורה ועיי"ז אתי מיטרא. ועד"ז בנוגע לשלילת דאגת הפרנסה — כפי שמצינו בפרשה שמתחילים לקרוא בתורה במנחה, "רעוא דרעוין"⁶⁷: "וכי תאמרו מה נאכל"⁶⁸, היינו, שזוהי שאלה שיש לה מקום בתורה כו' — כמסופר במדרש⁶⁹ "מעשה בתלמיד אחד של ר"ש בן יוחאי שיצא חוצה לארץ ובא עשיר, והיו התלמידים רואין אותו ומקנאין בו והיו מבקשים הן לצאת לחוצה לארץ, וידע ר"ש, והוציאן לבקעה אחת. . ונתפלל ואמר בקעה בקעה מלאי דינרי זהב, התחילה מושכת דינרי זהב לפניו כו'" (כיון ש"צדיק גזור והקב"ה מקיים"⁷⁰, כמ"ש⁷¹ "ותגזור אומר ויקם לך").

ועד"ז בנוגע לברכה העיקרית שהו"ע הגאולה:

(60) פכ"ג.	(67) זח"ב פח, ב.
(61) ראה שבת יא, א ובפרש"י.	(68) בהר כה, כ.
(62) ברכות ושבת פ"א סה"ב.	(69) שמור"ר פנ"ב, ג.
(63) פרש"י ורמב"ן ר"פ בראשית. ובכ"מ.	(70) ראה תענית כג, א. זח"ב טו, ב. שבת
(64) ר"פ נצבים.	נט, ב.
(65) ר"פ בחוקתי ובתו"כ ופרש"י.	(71) איוב כב, כח.
(66) ח"ג נט, ריש ע"ב.	

מספרים ענין מסויים בתורה, אין זה רק סיפור בעלמא, אלא בהכרח לומר שיש בזה ענין של הוראה.

וכמפורש בזהר ("חיבורא דילך" דרשב"י) בפ' בהעלותך³⁶, שעניני התורה אינם סיפורים בעלמא כו', ועד שנאמרו שם דברים מבהילים על מי שאומר שעניני התורה הם סיפורים כו'.

ולהעיר: מובן וגם פשוט שכל הענינים שמצינו בסיפורי התורה הם ענינים שאירעו בפועל כפשוטם,

— ולא כפי שאמר של פלוני ("א ווילדע בריאה"...) שיכול להיות סיפור בתורה שבאמת לא הי' במציאות, ואדרבה, אי אפשר לומר שבתורה ישנם סיפורים, כיון שזהו דבר שפוגם בקדושת התורה!...

מדובר אודות יהודי דתי, שמניח תפילין ומתפלל ג' פעמים ביום וכו', אלא שלא זכה ללמוד פנימיות התורה... זוהי ההסברה היחידה לבאר איך יתכן שאמר כזה דבר!

ולכאורה, הוא אומר ע"ד מ"ש בזהר הנ"ל שהתורה אינה ספר סיפורים? — אך הענין הוא, שברור הדבר שכל הסיפורים שכתובים בתורה בודאי אירעו בפועל; כשמסופר בתורה "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"³⁷ — בודאי כך הי' בפועל, וכמו"כ כשמסופר בתורה "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל"³⁸ — בודאי שכך הי' בפשטות, שהי' באדום מלך גוי וכו';

אלא הזהר מבאר, שהכוונה והתכלית שבגללה מספרת לנו התורה סיפורים אלו, היא, לא בשביל הסיפורים עצמם בלבד, אלא בשביל ההוראה שיש ללמוד מהם.

ה. ומכל זה מובן בנוגע לענינים שנאמרו אודות רשב"י, שיכולים ללמוד מהם הוראה בעבודת כל אחד מישראל (כפי שיתבאר לקמן), וכיון שיכולים ללמוד הוראה, חייבים ללמדה, והלימוד צ"ל באופן שמביא לידי מעשה בפועל.

וכל זה — מתוך שמחה, כאמור לעיל (ס"ג) ש"מצוה לשמוח שמחת רשב"י", והרי שמחה פורצת גדר³⁹, החל מפריצת הגדרים והמדידות בלימוד התורה, ועד לפריצת גדרי הגלות, באופן שיוצאים מן המיצר אל המרחב, לקבל פני משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

(38) וישלח לו, לא.

(39) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך. ועוד.

(36) ח"ג קנב, א.

(37) בראשית א, א.

ו. האמור לעיל (ס"ב) אודות ענינו של רשב"י ש"תורתו אומנתו", מודגש יותר ע"פ מ"ש בזהר⁴⁰ שרשב"י הוא ניצוץ משה, והרי ענינו של משה הו"ע התורה — "משה קיבל תורה מסיני"⁴¹, ועד ש"לפי שמסר נפשו עלי' נקראת על שמו, שנאמר⁴² זכרו תורת משה עבדי"⁴³.

ויש להוסיף, שהקשר בין רשב"י למשה מרומז גם בנגלה דתורה⁴⁴ (אף שלעת־עתה לא מצאתי שיעירו על זה):

בנוגע לקביעות המועדים, איתא בטור⁴⁵ (והובא גם בסידור של אדמו"ר הזקן⁴⁶, שהוא דבר השווה לכל נפש, שלכן לא הובאו בו עניני כוונות כו') הסימן (א"ת ב"ש כו') פל"ג, שפירושו, ש"ביום שחל בו פורים יחול לעולם ל"ג בעומר".

ובזה מרומזת השייכות של רשב"י (בעל ההילולא דל"ג בעומר) עם משה — כיון שבפורים מודגש ענינו של משה רבינו, כמובן מדברי הגמרא במסכת מגילה⁴⁷: "כיון שנפל פור בחודש אדר, שמח (המן) שמחה גדולה, אמר, נפל לי פור בירח שמת בו משה, (והגמרא מסיימת) ולא הי' יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד" ("כדאי הלידה שתכפר על המיתה"⁴⁸) — דלכאורה אינו מובן: לשם מה מספרת הגמרא שהמן שמח שמחה גדולה, ובכלל, למאי נפק"מ מה נעשה אצל גוי?! אך הענין הוא — שבזה מודגש תקפו של נס הפורים, שנעשה מצד לידת משה, שמבטלת את החסרון שבמיתת משה⁴⁹.

ובהמשך לפורים שקשור עם לידת משה שמכפרת על מיתתו — הנה באותו יום בשבוע יחול לעולם ל"ג בעומר, יום ההילולא דרשב"י.

וע"פ האמור אודות הקשר והשייכות שבין ל"ג בעומר לשבעה באדר ופורים, יובן גם מה שמצינו במאמרי חסידות⁵⁰, שלכאורה הוא פלא גדול למה נקרא ל"ג בעומר בשם הילולא, שהו"ע של שמחה, ולא כמו שבעה באדר, שההנהגה בו היא בקו ההפכי כו'⁵¹.

(40) ח"א יד, סע"ב (בהגה"ה). וראה גם עמה"מ סב, ד. סידור (עם דא"ח) שער הל"ג בעומר דש, סע"ב [תמו, רע"א]. שז, ריש ע"ב [תנ, סע"ב].

(41) אבות רפ"א.

(42) מלאכי ג, כב.

(43) ראה שבת פט, א. מכילתא בשלח טו, א. שמור"ר פ"ל, ד. וש"נ.

(44) ראה גם תו"מ חע"א ע' 307 ואילך.

(45) או"ח רסתכ"ח.

(46) תו"א טז, ב.

(47) יג, ב.

(48) פרש"י שם.

(49) ראה בארוכה לקו"ש חכ"ו בתחלתו. תו"מ חכ"ע ע' 123 ואילך.

(50) ראה ד"ה להבין ענין הילולא דרשב"י — בסה"מ תקס"ד (ע' קא ואילך). ועם הגהות — באוה"ת ענינים ע' ריח ואילך); מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב (ע' תרסו ואילך); סה"מ תרנ"ד (ע' רסא ואילך). ועוד. וראה גם תו"מ חנ"ט ע' 305 ואילך. וש"נ.

(51) טושו"ע או"ח סתק"פ ס"ב.

וכיון שרשב"י קשור עם משה, לכן מודגש אצל רשב"י דוקא הענין ד"תורתו אומנתו", ועד ששאר התנאים שגם אצלם הי' ענין זה, הנה אע"פ שיש לכל אחד מהם שם בפ"ע, מ"מ, נכללים ונקראים כולם בשם חבריו של רשב"י ("רשב"י וחבריו"), היינו, שעיקר הענין ד"תורתו אומנתו" שייך לרשב"י.

ז. וזהו גם מה שלימוד התורה דרשב"י הי' באופן נעלה ביותר:

מצינו בגמרא⁵² "כי הוה מקשי רבי פינחס בן יאיר קושיא, הוה מפרק לי' רבי שמעון בן יוחי עשרין וארבעה פירוקי".

והגע עצמך: רבי פינחס בן יאיר הי' מגדולי התנאים, ואעפ"כ, הי' זקוק להסבר בענין בלתי מובן כו', שלכן "הוה מקשי .. קושיא". ואילו רשב"י, לא זו בלבד שהשיב על קושייתו, אלא "הוה מפרק לי' עשרין וארבעה פירוקי"!

ואם הדברים אמורים בנוגע ללימודו בנגלה דתורה,

— כפשטות הענינים שהשקו"ט דרשב"י ורשב"י היתה בנגלה דתורה, וכמבואר באגה"ק⁵³ ש"פלפול הקושיות ותירוצים .. אשכחן ברשב"י דעסק בי' טובא גם בהיותו במערה, ואדרבה, בזכות צער המערה זכה לזה, כדאיתא בגמרא דאמר לר' פינחס בן יאיר אכל קושיא כ"ד פירוקי, ואמר לו אילו לא ראיתני בכך כו'" (ומוסיף, ש"באמת ע"כ עיקר עסקיהם במערה הי' תורת המשניות ת"ר סדרי .. דאילו ספר הזהר והתיקונים היה יכול לגמור בב' וג' חדשים, כי בודאי לא אמר דבר אחד ב' פעמים") — הרי עאכו"כ [ועכ"פ — אם לא שייך לומר על זה "עאכו"כ" — עד"ן] שכן הוא בנוגע לפנימיות התורה, החל מספר הזהר, "חיבורא דילך"⁵⁴, שנקרא "זהר" מלשון אור⁵⁵ ("ליכטיקייט"), כמ"ש⁵⁶ "והמשכילים יזיירו כזהר הרקיע".

ועוד זאת, שפעל החיבור של פנימיות התורה עם נגלה דתורה⁵⁷

— מעין ודוגמא והכנה לענין ד"מחצתי ואני ארפא"⁵⁸ (ביטול המחיצה שבין פנימיות התורה לנגלה דתורה, שבכח זה מבטלים גם את מחיצות הגלות) שיהי' לעתיד לבוא, וכמבואר בהמשך תרס"ו⁵⁹ שהלימוד שלו בנגלה הי' בבחי' ידיעת הפנימיות, "שהי' יודע הפנימיות בכל פשוטי ההלכות".

(52) שבת לג, ב.

(53) סכ"ו (קמג, א).

(54) זח"ג קכד, ב (ברע"מ). תקו"ז ת"ו פ"ב (תו"מ סה"מ אייר ע' רעז ואילך). וש"נ. בסופו.

(55) ראה לקו"ת תבוא מג, ג.

(56) דניאל יב, ג.

(57) ראה ד"ה להבין ענין רשב"י תשמ"ה

(58) האזינו לב, לט.

(59) ע' מה. ע' שו.